

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2023-08-30
Stockholm

Mål nr
M 8447-22 och
M 8453-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-06-23 i mål nr M 6375-21 och M 5240-21, se bilagor A och B

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

Motpart

J.L.

Ombud: A.W.

SAKEN

Föreläggande om åtgärder samt avgifter för tillsyn beträffande fiskodlingsverksamhet på fastigheten X i Sjöbo kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom i mål nr M 8453-22 fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns beslut den 2 mars 2021 om att debitera J.L. en tillsynsavgift om 3 120 kr.
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns överklagande i mål nr M 8447-22.

Dok.Id 1928109

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Vattenbruket i Öved AB bedrev fram till 2014 fiskodling på fastigheten X. Under hösten 2018 bytte bolaget namn till Borg Aqua i Stockholm AB. Nedan anges endast ”bolaget”.

I juni 2017 förvärvade J.L. fastigheten. På begäran av bolaget återkallades i mars 2018 tillståndet till fiskodling.

I juni och december 2018 förelade Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun bolaget att ge in en provtagningsplan och genomföra markundersökningar. Bolaget försattes i konkurs i april 2020. Någon undersökning hade då inte skett.

I december 2020 förelade nämnden J.L. att utföra miljöteknisk undersökning av sedimenten i tre dammar på fastigheten med provtagning och analys av näringsämnen. Av skälen till beslutet framgår att nämnden bedömde att bolaget som verksamhetsutövare var huvudansvarig för kontrollen av fastigheten men att ansvaret för undersökningarna, eftersom bolaget försatts i konkurs, kunde läggas på J.L. i egenskap av fastighetsägare som avsåg att bebygga fastigheten med bostäder.

I mars 2021 debiterade nämnden J.L. tillsynsavgift om 3 120 kr för tre timmars handläggning med anledning av föreläggandet om miljöteknisk undersökning.

J.L. lät genomföra den miljötekniska undersökningen och en rapport gavs in till nämnden i mars 2021. Utifrån resultaten i rapporten bedömde nämnden att sedimenten i en av dammarna hade en förhöjd fosforhalt och förelade därför i maj 2021 J.L. att vidta åtgärder. Nämnden beslutade samtidigt att ta ut en tillsynsavgift avseende åtgärdsföreläggandet om 10 089 kr motsvarande 9,5 timmars arbete.

J.L. överklagade beslutet om tillsynsavgift från mars 2021, som var hänförligt till föreläggandet om markundersökningar, samt föreläggandet i maj 2021 om avhjälpande av höga fosforhalter och det därmed sammanhängande beslutet om debitering av tillsynsavgift. Länsstyrelsen upphävde beslutet från mars 2021 om tillsynsavgift samt åtgärdsföreläggandet från maj 2021, men avslog överklagandet avseende den med åtgärdsföreläggandet sammanhängande tillsynsavgiften.

Efter överklagande av J.L. har mark- och miljödomstolen upphävt också detta beslut. Domstolen har även avslagit överklaganden från nämnden avseende länsstyrelsens beslut att upphäva beslutet om tillsynsavgift avseende markundersökning och beslutet om åtgärdsföreläggande.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om föreläggande om åtgärder i maj 2021 samt båda besluten om tillsynsavgift.

J.L. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens domar.

Till stöd för talan har parterna i huvudsak anfört vad som tidigare anförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågorna i målen är dels om nämnden haft fog för att ta ut avgift av J.L. såsom ägare till fastigheten X för tillsyn som lett till en markundersökning han låtit utföra, dels om nämnden haft fog för att förelägga honom att åtgärda de föroreningar som påträffats på fastigheten och ta ut avgift även för den tillsynen.

Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken åligger det nämnden i egenskap av tillsynsmyndighet att genom tillsyn säkerställa syftet med miljöbalken och de föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. I fall då någon föroreningsskada inte har konstaterats kan beslut

om föreläggande om markundersökningar i preventivt syfte meddelas med stöd av 26 kap. 22 § miljöbalken.

Innan föreläggandet om markundersökning meddelades i december 2020 hade J.L. vid återkommande kontakter med nämnden uttryckt att han var angelägen om att en undersökning av eventuella föroreningar på fastigheten gjordes eftersom det var en förutsättning för att han skulle kunna fullfölja planerna på att bygga bostäder på fastigheten. J.L. följde dessutom föreläggandet och utförde den aktuella undersökningen. På grund härav anser Mark- och miljööverdomstolen att det funnits skäl för nämnden att utöva tillsyn mot J.L. avseende markundersökningen och därmed också ta ut en avgift för den tillsynen enligt gällande taxa.

Det har inte framkommit att tillsynsavgiften beräknats på felaktigt sätt eller att den nedlagda arbetstiden är orimlig sett till de handläggningsåtgärder som vidtagits. Det finns inte heller skäl att efterskänka eller sätta ned avgiften. Nämndens beslut ska därför stå fast i denna del.

Nästa fråga är om nämnden därefter, när det konstaterats att det fanns föroreningar på fastigheten, haft fog för att fortsätta att utöva tillsyn mot J.L. i egenskap av fastighetsägare för avhjälpande av föroreningarna.

Enligt 10 kap. 2 § miljöbalken är det verksamhetsutövaren, dvs. den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningskada eller allvarlig miljöskada, som är ansvarig för avhjälpande av skadorna. En fastighetsägare kan dock under vissa förutsättningar enligt 10 kap. 3 § miljöbalken göras subsidiärt ansvarig för avhjälpande när det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta sådana åtgärder. Bolaget utövade fram till 2014 fiskodling på platsen och var således i egenskap av verksamhetsutövare primärt ansvarig för att avhjälpa de olägenheter eller miljöskador som uppstått till följd av verksamheten. Nämnden har med hänvisning till att bolaget var försatt i konkurs anfört att det inte fanns någon verksamhetsutövare som kunde utföra eller bekosta åtgärden.

Frågan om det finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta en åtgärd bör bedömas utifrån förhållandena vid tidpunkten för föreläggandet. Det bör i första hand ankomma på den som påstår en bristande förmåga hos den primärt ansvariga verksamhetsutövaren att visa detta, dvs. i regel tillsynsmyndigheten.

För det fall att ett verksamhetsutövande aktiebolag försatts i konkurs och konkursen har avslutats utan överskott är bolaget upplöst (se 25 kap. 50 § aktiebolagslagen [2005:551]). I den situationen finns det inte längre någon verksamhetsutövare att vända sig mot och det subsidiära ansvaret för fastighetsägaren kan därmed göras gällande. För att visa att en primärt ansvarig verksamhetsutövare dessförinnan inte kan bekosta en åtgärd, kan enligt domstolen viss vägledning hämtas från vad som gäller vid enkel borgen för att det subsidiära ansvaret ska inträda. Det innebär att en utredning som visar på bristande betalningsförmåga hos verksamhetsutövaren bör kunna vara tillräcklig för att fastighetsägarens ansvar ska träda in (jfr rättsfallet NJA 1990 s. 245 samt Gösta Walin och Torbjörn Ingvarsson, Borgen och tredjemanspant, 4 uppl. 2013, s. 160–161). Det bör dock noteras att även om en verksamhetsutövare saknar förmåga att bekosta en åtgärd behöver det inte innebära att denne också saknar förmåga att utföra åtgärden i fråga, t.ex. bortskaffa massor.

Det framgår av en tjänsteanteckning i målet att företrädare för bolagets konkursbo i augusti 2020 på fråga från nämnden uppgav att det inte var lönt att förelägga konkursboet att göra en markundersökning då det inte fanns pengar i konkursboet. Det framgår vidare att företrädare för boet uppgett att även om det funnits pengar skulle konkursboet troligen inte varit skyldig att göra en markundersökning pga. att boet inte var fastighetsägare och då det förflutit en längre tid sedan fiskodlingen bedrevs.

Inför beslutet att förelägga fastighetsägaren fanns således uppgifter som indikerade att verksamhetsutövaren i vart fall inte skulle kunna bekosta de åtgärder som krävs för att hantera de höga fosforhalterna. Uppgifterna, som inhämtats på telefon, är dock knapphändiga. Det är oklart om det gjorts någon konkursbouppteckning. Det saknas i vart fall uppgifter om konkursbolagets övriga skulder eller om tillgångar skulle kunna tillkomma, t.ex. genom återvinning. Frågan om verksamhetsutövaren ändå på egen hand skulle kunna utföra de aktuella åtgärderna har inte heller berörts. Enligt Mark-

och miljööverdomstolen är den utredning nämnden gjort inte tillräcklig för att dra slutsatsen att verksamhetsutövaren saknade förmåga att utföra eller bekosta avhjälpandet av föroreningsskadan på fastigheten vid tidpunkten för åtgärdsföreläggandet mot J.L. Det innebär att nämnden inte hade fog för att utöva tillsyn mot honom vad gäller åtgärdande av föroreningarna. Därmed har det inte heller funnits fog för att ta ut avgift för denna tillsyn. Nämndens överklagande i denna del ska därför avslås.

Sammantaget ska därmed Mark- och miljööverdomstolens dom endast ändras på så sätt att nämndens beslut om att ta ut tillsynsavgift den 2 mars 2021 fastställs.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Petra Bergman och Katarina Berglund Siegbahn, referent, samt hovrättsassessorn Simon Nesterud.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6375-21

PARTER

Klagande och motparter

1. Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 33 Sjöbo
2. J.L.

Ombud för 2
A.W.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2021-12-07 i ärende nr 505-31337-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om åtgärder samt avgift för tillsyn över före detta fiskodlingsverksamhet

---

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar J.L:s yrkande om ersättning.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns överklagande.
  3. Mark- och miljödomstolen bifaller J.L:s överklagande och upphäver beslutet om tillsynsavgift.
-

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) beslutade den 25 maj 2021, med diarienummer MILSK.2018.752, att förelägga J.L. om följande avseende rubricerad fastighet.

1. Senast fyra månader efter delgivningen av detta beslut ska arbete påbörjas med att åtgärda den höga fosforhalten i sedimenten i damm 3 på fastigheten X.
  - Som åtgärds mål gäller att sediment i damm 3 inte ska överstiga totalfosforhalt på 600 mg/kg TS.
  - I samband med genomförandet ska miljökontroll i form av provtagning utföras av oberoende sakkunnig med erfarenhet av avhjälpande och provtagning av förorenad mark.
  - Samtliga analyser ska utföras på ackrediterat laboratorium.
2. Avhjälpande åtgärder ska föregås av anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälan ska inkomma till nämnden senast sex veckor innan åtgärderna påbörjas. Anmälan ska minst innehålla följande:
  - Genomförandebeskrivning avseende avhjälpande åtgärder.
  - En beskrivning av planerad miljökontroll (provtagning, analyser etc.) Syftet med miljökontrollen är att genom provtagning eller motsvarande säkerställa att uppsatt åtgärds mål uppnåtts.
  - Hur avfall i form av förorenade sediment kommer att hanteras.
3. Resultatet av avhjälpande åtgärder ska sammanställas i en rapport som beskriver genomförandet och resultat från utförd miljökontroll. Rapporten ska på ett tydligt sätt redovisa analysresultat i förhållande till uppsatt åtgärds mål. Även kompletta analysrapporter utfärdade av ackrediterat laboratorium ska redovisas. Senast sex månader efter delgivning av detta beslut ska rapporten vara nämnden tillhanda.

Nämnden beslutade samtidigt att påföra J.L. en tillsynsavgift på totalt 10 089 kronor för 9,5 timmars arbete.

J.L. överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen beslutade den 7 december 2021, med diarienummer 505-31337-2021, att upphäva det överklagade beslutet i den del som avser föreläggande p. 1-3 och avslå överklagandet i övrigt.

Nämnden och J.L. har nu överklagat länsstyrelsen beslut till mark-och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden yrkar att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut i delen som rör föreläggandet och visa ärendet åter till länsstyrelsen i den delen. Till stöd för sitt yrkande har de i huvudsak anfört följande.

Verksamhetsutövaren Borg aqua i Sthlm AB sattes i likvidation i april 2020 och under samma månad beslutades därpå även om konkurs. Konkursen i Borg aqua i Sthlm AB avslutades som en underskottskonkurs i oktober 2021, vilket innebar att inte alla borgenärer fick ersättning för sina fordringar. Vid miljöenhetens kontakter med konkursförvaltaren blev det helt uppenbart för miljöenheten att tillräckliga tillgångar saknades i bolaget och att det följaktligen skulle vara helt ogjort arbete för nämnden att ställa något som helst krav i konkursen eller mot det konkursade bolaget.

Länsstyrelsen har genom sitt beslut funnit att samhällsbyggnadsnämnden saknat möjlighet att rikta krav mot klaganden såsom ägare till den förorenade fastigheten. Detta då det enligt länsstyrelsen alltjämt har varit möjligt för nämnden att rikta sitt krav mot det efter konkurs upplösta bolaget Borg aqua i Sthlm AB.

Länsstyrelsen motiverar sitt ställningstagande med uttalanden i tre avgöranden från Mark-och miljööverdomstolen (MÖD) samt med regler i aktiebolagslagen (ABL).

Det kan härvid konstateras att de av länsstyrelsen relaterade avgörandena MÖD 2011:1 och M 12294-18 endast avsåg situationen vid likvidation (länsstyrelsen

anger i det överklagade beslutet felaktigt att det sistnämnda avgörandet avsåg ett efter konkurs upplöst bolag). Vidare konstaterades endast i det av länsstyrelsen relaterade avgörandet MÖD 2016:22 att det hade förflutit ca tio år sedan tidigare bolag med verksamhetsutövaransvar upplöstes genom konkurs eller likvidation och att det i det fallet ansågs möjligt för tillsynsmyndigheten att rikta krav mot fastighetsägaren. Inget av ovan avgöranden behandlar dock en situation exakt lik den nu föreliggande.

Likvidation och konkurs är olika sätt att upplösa ett bolag. Det finns frivillig likvidation och tvångslikvidation och det finns överskottskonkurs och underskottskonkurs. De olika sätten inbegriper olika ekonomiska förutsättningar hos de bolag som upplöses. Länsstyrelsen beslut, liksom de av länsstyrelsen refererade avgörandena från MÖD, generaliserar begreppen likvidation och konkurs och tar inte, i vart fall inte uttryckligen, i beaktande på vilket sätt ett visst bolag faktiskt upplöstes. Detta trots att det rimligtvis bör ha betydelse.

Den av länsstyrelsen angivna bestämmelsen i 25 kap. 50 § ABL, om möjligheten att åter öppna upp ett efter avslutad konkurs upplöst bolag, behandlar den situationen att det efter en avslutad konkurs finns någon tillgång som inte omfattas av konkursen. Det i praktiken vanligaste fallet för tillämpning av denna bestämmelse är att gäldenärsbolaget vinner framgång i en talan eller rättegång som konkursboet valt att inte träda in i. Således en trots allt förhållandevis ovanlig situation. Övriga situationer enligt 25 kap. 50 § andra meningen ABL som kan motivera att ett upplöst bolag åter väcks till liv, måste närmast betraktas som extraordinära.

Att denna bestämmelse i ABL skulle hindra en tillsynsmyndighet enligt miljöbalken att under en tid om åtminstone upp emot tio år (tiden för allmän preskription av fordran förutsatt att preskriptionsavbrytande åtgärd inte har gjorts dessförinnan) rikta krav mot en fastighetsägare med ett ansvar enligt 10 kap. 3 § miljöbalken förefaller helt orimligt.

Reglerna i ABL kan aldrig ha varit avsedda att tillämpas i en situation lik den nu föreliggande, då de om så var fallet skulle rättfärdiga att det under en inte oansenlig tid läggs en död hand över tillsynsmyndighetens möjlighet att rikta motiverade krav på avhjälpandeåtgärder mot en ansvarig fastighetsägare.

Ofta anges att en grundläggande förutsättning för att ett fastighetsägaransvar ska kunna aktualiseras, är att det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta det avhjälpande som ska ske. En tillsynsmyndighet måste, sägs det, först uttömma alla möjligheter att identifiera en verksamhetsutövare som kan ansvara för de nödvändiga åtgärderna innan det är möjligt att gå vidare till andra ansvarskategorierna.

Att en tillsynsmyndighet – för att uppfylla sin skyldighet att uttömma alla möjligheter att identifiera en verksamhetsutövare som kan ansvara för de nödvändiga avhjälpandeåtgärderna – ska behöva rikta ett föreläggande om avhjälpandeåtgärd mot ett efter avslutad konkurs upplöst bolag, kan emellertid i de allra flesta fall inte anses motiverat. Så är fallet också i nu föreliggande fall.

Att de ekonomiska förutsättningarna hos mottagaren anges sakna betydelse för möjligheten att ställa krav, bör i ett fall som det nu föreliggande inte kunna anges som skäl för varför ett sådant krav likväl bör ställas mot det upplösta bolaget. Det överordnande bör i stället vara svaret på frågan om det kan anses rimligt att anta att det föreligger en reell möjlighet att det kan komma att flyta in medel till bolaget eller om så inte bedöms vara fallet.

Det måste således rimligtvis finnas en reell möjlighet att det ska flyta in ekonomiska medel till det genom konkurs avslutade bolaget för det ska föreligga ett reellt värde av att ”öppna upp” bolaget igen. En situation där det skulle kunna flyta in ekonomiska medel till det efter konkurs upplösta bolaget Borg aqua i Sthlm AB föreligger överhuvudtaget inte i detta fall, vilket styrks av nämndens utredning i ärendet inbegripet miljöenhetens kontakter med konkursförvaltaren. Något som framgår

av samhällsbyggnadsnämndens akt, vilken mark-och miljödomstolen har tillgång till.

Det finns även påtagliga miljörisker med den hantering som länsstyrelsen förespråkar. Det kan nämligen finnas situationer där ett avhjälpande behöver ske skyndsamt för att hindra t.ex. en spridning till och med grundvattnet eller till, som i detta fall, en skyddsvärd dricksvattentäkt. Naturligtvis finns mer allvarliga situationer än den här föreliggande, där ett avhjälpande måste ske särskilt skyndsamt. Att i sådana situationer behöva initiera och sedan invänta utgången av en helt ogjord process innan ansvar kan ställas på en aktör i andra ansvarskretsen, skulle motverka syftet med miljöbalken tillika uppnående av beslutade miljö kvalitetsnormer för vattenförekomsten Vombsjön. Länsstyrelsens resonemang ger inte utrymme för ett förändrat synsätt ens i en allvarlig situation med akuta miljörisker, vilket i sig är särskilt anmärkningsvärt.

Det synsätt som länsstyrelsen förespråkar riskerar således att lamslå tillsynen och att åtminstone kraftigt fördröja tillsynsmyndigheten möjligheten att gå på en fastighetsägare med ett ansvar.

Om valet enbart står mellan att försöka driva genom krav på åtgärder mot ett efter en avslutad konkurs upplöst bolag eller att vända sig mot fastighetsägaren, förefaller det även väl formalistiskt att begära att tillsynsmyndigheten först måste försöka utkräva ansvar från verksamhetsutövaren, om det redan från början är uppenbart att denne saknar förutsättningar att utföra eller bekosta de aktuella åtgärderna. Trots allt är det just de situationerna som fastighetsägaransvaret enligt 10 kap. 3 § miljöbalken är tänkt att omfatta.

Reglerna i 10 kap. miljöbalken syftar till att medverka till att miljöbalkens mål uppnås, att förorenad mark saneras som att fördelningen av bördorna framstår som rättvis med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. I detta fall är det fullt rättvist att detta krav kan läggas på fastighetsägaren.

Avslutningsvis kan noteras att mark- och miljödomstolen, i mål avseende utdömande av vite mot Borg aqua i Sthlm AB i konkurs (mål nr M 1042-20), påminde nämnden, som var sökande, att det efter en tid inte är meningsfullt att ansöka om utdömande av vite när adressaten som i detta fall är försatt i konkurs. Det kan enligt samhällsbyggnadsnämndens uppfattning starkt ifrågasättas varför det ska anses vara meningsfullt att rikta ett föreläggande om avhjälpanåtgärder mot samma bolag sedan konkursen till och med har avslutats, när det inte ansågs meningsfullt att fortsätta ansöka om utdömande av vite mot bolaget ens när det var i en pågående konkurs. Om det inte fanns pengar då, vad talar för att det skulle kunna flyta in nya ekonomiska medel nu eller i framtiden?

Samhällsbyggnadsnämnden har funnit att fastighetsägaren uppfyller samtliga förutsättningarna för att vara en fastighetsägare med ett ansvar att avhjälpa den aktuella föroreningsskadan enligt regleringen i 10 kap. 3 § miljöbalken, något som länsstyrelsen i sitt beslut överhuvudtaget inte har tagit ställning till. Ärendet bör därför visas åter till länsstyrelsen för förnyad handläggning.

J.L. yrkar, som det får förstås, att beslutet i delen som rör tillsynsavgift ska upphävas. Nämnden har bestritt yrkandet.

I överklagandet uttrycker han även ett ersättningsanspråk gentemot Sjöbo kommun.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut och nedan.

Prövningsramen

I överklagade mål utgörs prövningsramen av det överklagade beslutet. Mark- och miljödomstolen kan inte ta upp andra frågor till bedömning än de som länsstyrelsen tagit ställning till genom det beslut som överklagats från nämnden. Vad mark- och miljödomstolen har att pröva i nu aktuellt mål är om nämnden har haft fog för att

besluta om de aktuella föreläggandena samt om det funnits fog för nämnden att påföra J.L. en tillsynsavgift. Mark- och miljödomstolen kan därmed inte pröva frågor om ersättningsanspråk. Yrkandet om ersättning ska därför avvisas.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Föreläggandet

Efter genomgång av handlingarna i målet finner mark- och miljödomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i denna del. Vad nämnden anfört föranleder ingen annan bedömning. Nämndens överklagande ska därför avslås.

Tillsynsavgiften

Frågan mark- och miljödomstolen har att pröva är huruvida nämnden har haft fog för att debitera J.L. 10 089 kronor för tillsyn.

Av handlingarna i målet framgår att nämnden har genomfört tillsyn av den före detta fiskodlingsverksamheten på den aktuella fastigheten. Nämndens beslut om tillsynsavgift grundar sig på miljöenhetens tillsyn, handläggning inklusive administration i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad taxa (2020-02-26, § 14). Handläggningstiden uppgick till 9,5 timmar vilket genererade en tillsynsavgift på totalt 10 089 kronor.

Det framgår av utredningen i målet att det bedrivits fiskodling på fastigheten sedan slutet av 1980-talet och fram till cirka år 2014. AB Ekofisk i Öved förvärvade fastigheten 2009 för att bedriva fiskodlingsverksamhet. Företaget bytte därefter namn till Vattenbruket i Öved AB, med samma huvudägare och styrelseordförande. I juni 2017 såldes fastigheten till klaganden som också är nuvarande fastighetsägare. Vattenbruket i Öved AB har övertogs sedermera av bolaget Borg aqua i Sthlm AB. Borg aqua i Sthlm AB gick i konkurs i maj år 2020.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det får anses klarlagt att det bedrivits fiskodlingsverksamhet på den aktuella fastigheten. Omständigheterna är vidare sådana

att det kan befaras att denna verksamhet kan ge upphov till olägenheter för människors hälsa eller miljön varför förutsättningar för tillsyn enligt 26 kap. miljöbalken får anses föreligga.

Den aktuella avgiften kan enligt 27 kap. 1 § miljöbalken samt 1, 2, 3 och 18 §§ i taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens område (taxan), antagen av Kommunfullmäktiga i Sjöbo kommun 2020-02-26, konstateras vara lagligen grundad.

Frågan mark- och miljödomstolen därefter har att ta ställning till är huruvida beslutet om tillsynsavgift har riktats mot rätt adressat. I 19 § taxan framgår att avgiften för övrig tillsyn ska betalas av den som driver eller tänker driva verksamheten eller vidta åtgärden.

Det är följaktligen verksamhetsutövaren som förutom är ansvarig för att vidta åtgärder för att hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, dessutom är ansvarig för att betala tillsynsavgiften. Vem som är att betrakta som verksamhetsutövare är enligt praxis den som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta en åtgärd (se MÖD 2005:64 och MÖD 2010:23).

Mot bakgrund av att nämnden bedömts saknat grund för att rikta aktuellt föreläggande som legat till grund för det överklagade beslutet om tillsynsavgift mot J.L. i egenskap av fastighetsägare, kan han inte heller anses ha de rättsliga möjligheterna att vidta aktuella åtgärder enligt föreläggandet. Han är således inte att betrakta som verksamhetsutövare i miljöbalkens mening och nämnden har därför inte haft fog för att rikta beslutet om tillsynsavgift mot honom. Vad som i övrigt anförts medför ingen annan bedömning. Beslutet om tillsynsavgift ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 juli 2022.

Lena Pettersson

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.

Kontakt
Rättsenheten
010-224 16 60 (exp)

J.L.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:2 Delg.kv
INKOM: 2021-12-17
MÅLNR: M 6375-21
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut enligt miljöbalken på fastigheten X i Sjöbo kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver det överklagade beslutet i den del som avser föreläggande, p. 1–3. Överklagandet avslås i övrigt.

Redogörelse för ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun beslutade den 25 maj 2021 (§ 54) att förelägga J.L. om följande avseende rubricerad fastighet.

1. Senast fyra månader efter delgivningen av detta beslut ska arbete påbörjas med att åtgärda den höga fosforhalten i sedimenten i damm 3 (se karta i bilaga 1) på fastigheten X.
  - Som åtgärds mål gäller att sediment i damm 3 inte ska överstiga totalfosforhalt på 600 mg/kg TS.
  - I samband med genomförandet ska miljökontroll i form av provtagning utföras av oberoende sakkunnig med erfarenhet av avhjälpande och provtagning av förorenad mark.
  - Samtliga analyser ska utföras på ackrediterat laboratorium.
2. Avhjälpande åtgärder ska föregås av anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälan ska inkomma till Samhällsbyggnadsnämnden senast sex veckor innan åtgärderna påbörjas. Anmälan ska minst innehålla följande:
  - Genomförandebeskrivning avseende avhjälpande åtgärder.

- En beskrivning av planerad miljökontroll (provtagning, analyser etc). Syftet med miljökontrollen är att genom provtagning eller motsvarande säkerställa att uppsatt åtgärds mål uppnåtts.
  - Hur avfall i form av förorenade sediment kommer att hanteras.
3. Resultatet av avhjälpande åtgärder ska sammanställas i en rapport som beskriver genomförandet och resultat från utförd miljökontroll. Rapporten ska på ett tydligt sätt redovisa analysresultat i förhållande till uppsatt åtgärds mål. Även kompletta analysrapporter utfärdade av ackrediterat laboratorium ska redovisas. Senast sex månader efter delgivning av detta beslut ska rapporten vara samhällsbyggnadsnämnden tillhanda.

Nämnden beslutade samtidigt att påföra J.L. en tillsynsavgift på totalt 10 089 kr för 9,5 timmars arbete.

J.L. har överklagat beslutet.

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Av 2 kap. 1 § miljöbalken (1998:808), MB, framgår att när frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. MB iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljö.

Av 2 kap. 2 § MB framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Av 2 kap. 3 § MB framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 7 § MB framgår att kraven i 2–5 §§ och 6 § första stycket i nämnda kapitel i miljöbalken gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Av 2 kap. 8 § MB framgår att alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälpas i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. I den mån det föreskrivs i denna balk kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma.

I 26 kap. 9 § MB stadgas att en tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Enligt 26 kap. 21 § MB får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i denna balk eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller också för den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet.

Enligt 26 kap. 22 § MB är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa.

Av 10 kap. 1 § MB framgår att med föroreningskada avses i detta kapitel en miljöskada som genom förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 10 kap. 2 § MB framgår att den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningskada eller allvarlig miljöskada (verksamhetsutövaren) är ansvarig för det avhjälpande som ska ske enligt bestämmelserna i det aktuella kapitlet.

Av 10 kap. 3 § första stycket MB framgår att om det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta det avhjälpande av en föroreningskada som ska ske enligt bestämmelserna i detta kapitel, är var och en som förvärvat den förorenade fastigheten ansvarig, om förvärvaren vid förvärvet

kände till föreningen eller då borde ha upptäckt den. I fråga om en förorenad byggnad eller anläggning gäller detsamma den som förvärvat den fastighet där byggnaden eller anläggningen är belägen. Med förvärv av fastighet likställs förvärv av tomträtt.

Av 10 kap. 4 § första–andra stycket MB framgår att den som är ansvarig för att avhjälpa en föroreningskada ska i skäligen omfattning utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvarets omfattning bestäms ska det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föreningen ägde rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en verksamhetsutövare visar att den har bidragit till föreningen endast i begränsad mån, ska även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning.

Länsstyrelsens bedömning

Prövningsramen

Prövningsramen vid ett överklagande begränsas av det överklagade beslutet. Det innebär att länsstyrelsen inte kan ta upp andra frågor till bedömning än de som nämnden tagit ställning till genom det beslut som överklagats till länsstyrelsen. Vad länsstyrelsen har att pröva i detta ärende är endast om nämnden haft fog för att besluta om de aktuella föreläggandena samt om det funnits fog för nämnden att ta ut en tillsynsavgift. Länsstyrelsen kan därmed inte pröva yrkandena om att kommunen ska återbetala summan för inbetalt tillsynsavgift eller att kommunen själv ska bekosta och utföra aktuellt saneringsarbete. Yrkanden som faller utanför den aktuella prövningsramen kommer därför lämnas utan avseende.

Prövning i sak

Föreläggande

Av utredningen i ärendet framgår bl.a. att det har bedrivits fiskodling på fastigheten fram till 2014. Fastigheten förvärvades i oktober 2009 av AB Ekofisk i Öved som drev fiskodlingsverksamhet. Verksamheten bytte sedan namn till Vattenbruket i Öved AB, med samma huvudägare och styrelseordförande. I juni 2017 såldes fastigheten till nuvarande fastighetsägare dvs. klaganden. Fastigheten var då fortfarande klassad som en fiskodling med tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen upphävde tillståndet i mars 2018 efter begäran från den senaste verksamhetsutövaren Vattenbruket i Öved AB som hade tillståndet. Eftersom verksamheten avslutats förelade nämnden i juni 2018 Vattenbruket i Öved om att genomföra miljöteknisk undersökning av mark och vatten vid den f.d. fiskodlingen

på fastigheten. Föreläggandet följdes inte varför nämnden i december 2018 beslutade om ett nytt föreläggande med vite. Företaget bytte under hösten 2018 namn till Borg aqua i Sthlm AB. Borg aqua i Sthlm AB var ett dotterbolag till ett huvudbolag med samma styrelseordförande som Vattenbruket i Öved AB. Nämnden bedömde därför Borg aqua i Sthlm AB som ansvarig och rätt adressat för beslutet. Därefter begärde nämnden några gånger att mark- och miljödomstolen skulle döma ut vitet, vilket också gjordes. Under maj månad 2020 fick nämnden kännedom om att Borg aqua i Sthlm AB hade gått i konkurs utan att någon provtagning skett. Det har funnits tre dammar (avloppsanläggning) som har varit en del av den f.d. fiskodlingen på fastigheten. Dammarna är lokaliserade nedströms fiskodlingen och har därför belastats med kväve och fosfor från verksamheten. En av dammarna är nu igenväxt med bl.a. björkar och annan växtlighet. Nämnden förelade i december 2020 klaganden såsom fastighetsägare att analysera kväve- och fosforhalten i sedimenten i de tre dammarna. Denna undersökning har därefter utförts av en miljökonsultfirma på uppdrag av klaganden. Föreläggandet följdes och en sammanställning och utvärdering av provtagningsresultaten inkom till nämnden.

Nämnden har i det överklagade beslutet bl.a. angett att Borg aqua i Sthlm AB gick i konkurs våren 2020 utan att någon provtagning hade skett. Fastigheten var klassad som en fiskodling med ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet när den köptes 2017 av den nuvarande fastighetsägaren varför ansvaret bedömdes ha gått över till denne. Vidare ansågs det finnas ett tillräckligt starkt åtgärdsbehov för att avhjälpa påvisad förhöjd fosforhalt i en av dammarna (damm 3). I ett första skede ska anmälan om avhjälpan åtgärder upprättas och inlämnas till nämnden. Nyttan av de beslutade åtgärderna ansågs överväga uppkomna kostnader till följd av föreläggandet.

Klaganden har bl.a. anfört att han i samband med köpet av fastigheten kontaktade kommunen för att höra om det fanns några problem med tomten eftersom det var en industritomt och han hade för avsikt att bebygga fastigheten. Kommunen uppgav att det inte var några problem med fastigheten. Efter köpet blev han kontaktad av kommunen då det trots allt tydligen var problem med miljön på tomten. Han blev informerad om att den tidigare ägaren till fastigheten skulle betala kostnader för anlitan av miljökonsult. Efter att ha väntat i flera år utan att kommunen löst problemen anlät klaganden själv en konsult som han också stod kostnaden för. Konsulten kunde inte hitta några problem med tomten.

Frågan som länsstyrelsen inledningsvis tar ställning till i denna del är om klaganden i egenskap av ägare till aktuell fastighet överhuvudtaget kan göras ansvarig för avhjälpan av den enligt nämnden bedömda föroreningskadan inom aktuellt vattenområde på fastigheten.

I första hand är det enligt 10 kap. 2 § MB den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet som bär ansvaret för att avhjälpa skador som verksamheten har orsakat.

En fastighetsägares ansvar för avhjälpande av föroreningsskador är enligt 10 kap. 3 § MB subsidiärt i förhållande till verksamhetsutövarens ansvar. Det innebär att en fastighetsägare endast kan hållas ansvarig så länge det inte finns någon nuvarande eller tidigare verksamhetsutövare. Verksamhetsutövarens ekonomiska ställning saknar betydelse för frågan om ansvarets placering (se t.ex. MÖD 2011:1).

Med hänvisning till reglerna om fortsatt likvidation i 25 kap. 44 § aktiebolagslagen (2005:551), ABL, fann Mark- och miljööverdomstolen, MÖD, i rättsfallet MÖD 2011:1 att det även efter det att en likvidation hade avslutats går att rikta krav mot bolaget som verksamhetsutövare. I målet var verksamhetsutövaren i likvidation vid tiden för handläggningen vid tillsynsmyndigheten, varefter likvidationen avslutades i oktober 2009 under handläggningen vid mark- och miljödomstolen och MÖD därefter meddelade sin dom i januari 2011. I avgörandet MÖD 2016:22 konstaterade MÖD att det vid tiden för domstolens avgörande i det målet inte längre fanns något bolag som ansvaret kunde riktas mot. I målet hade de aktuella bolagen avslutats genom konkurs och likvidation mellan åren 1999 och 2005. I ett annat avgörande från MÖD, mål nr M 12294–18, hade ca 10 år förflutit mellan det att den senaste verksamhetsutövaren hade gått i konkurs och tillsynsmyndigheten utfärdade ett föreläggande om miljöteknisk undersökning på fastigheten mot fastighetsägaren med stöd av 26 kap. 22 § MB. MÖD fann att så pass lång tid hade förflutit att fastighetsägarens subsidiära ansvar enligt 10 kap. 3 § MB fick anses ha inträtt varför tillsynsmyndigheten haft fog för att rikta föreläggandet mot denne.

Vad gäller aktuellt ärende konstateras att det beslutades om likvidation respektive konkurs för den tidigare verksamhetsutövaren Borg aqua i Sthlm AB i april 2020. Det har således endast förflutit lite mer än ett år från det att den senast kända verksamhetsutövaren hade trätt i likvidation respektive försatts i konkurs tills det att aktuellt föreläggande riktats mot klaganden i egenskap av fastighetsägare. Nämnden får därmed anses ha saknat grund för att vid beslutstillfället rikta föreläggandet mot klaganden i egenskap av fastighetsägare.

Vidare konstateras att konkursen mot Borg aqua i Sthlm AB avslutades i oktober 2021. Av 25 kap. 50 § ABL framgår att om det efter konkursens avslutande finns tillgångar som inte omfattas av konkursen eller väcks talan mot bolaget eller uppkommer det av annat skäl behov av en likvidationsåtgärd, ska allmän domstol på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Bestämmelsens lydelse överensstämmer med vad som föreskrivs i 44 § beträffande fortsatt likvidation med den skillnaden att fortsatta likvidationsåtgärder i detta fall är beroende av ett särskilt beslut av domstol (se kommentar till 25 kap. 50 § ABL, Karnov, hämtad från JUNO 2021-11-24). Det går således att rikta krav mot ett aktiebolag som verksamhetsutövare även efter det att en konkurs avslutats. Även om konkursen mot Borg aqua i Sthlm AB numera har avslutats är det således allttjämt möjligt för nämnden att rikta krav mot detta bolag som verksamhetsutövare (jfr MÖD 2011:1).

Sammantaget bedöms nämnden ha saknat grund för att rikta aktuellt föreläggande mot klaganden i egenskap av fastighetsägare. Det överklagade beslutet ska därför upphävas i denna del. Eftersom det redan härvid saknats förutsättningar för aktuellt föreläggande finner länsstyrelsen inte anledning att pröva om övriga förutsättningar för beslutet i denna del är uppfyllda.

Tillsynsavgift

Enligt 27 kap 1 § MB får kommunfullmäktige meddela föreskrifter om avgifter för kommunal myndighets kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU:s förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde.

Kommunfullmäktige i Sjöbo kommun antog den 26 februari 2020 (§ 14) taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, vilken trädde i kraft den 1 april 2020. Enligt 1 § taxan gäller taxan avgifter för Sjöbo kommuns kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller bestämmelser meddelade med stöd av balken eller med anledning av EU:s bestämmelser inom miljöbalkens tillämpningsområde. Utöver avgift för prövning eller anmälan, kan nämnden komma att ta ut avgift för tillsyn för den verksamhet eller åtgärd prövningen eller anmälan avser enligt vad som anges i denna taxa. Enligt 2 § är vid tillämpningen av denna taxa timtaxan 1 040 kronor per hel timme handläggningstid. Enligt 4 § tar nämnden ut avgifter enligt taxan bl.a. för handläggning och andra åtgärder vid tillsyn. Av 6 § framgår att i de fall då nämnden tar ut timavgift i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden tas avgift ut för varje påbörjad halvtimme nedlagd handläggningstid. Av 7 § framgår att nämnden inte tar ut avgifter enligt taxan bl.a. för handläggning av klagomål som visar sig vara ogrundade och inte kräver någon utredning och där verksamhetsutövaren samtidigt har uppfyllt kravet på egenkontroll inom det område som klagomålet avser. Enligt 8 § får nämnden, om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid eller övriga omständigheter, sätta ner eller efterskänka avgifter enligt taxan. Av 19 § framgår att avgift för övrig tillsyn ska betalas av den som driver eller tänker driva verksamheten eller vidta åtgärden. Avgiften för tillsyn över miljöskador ska betalas av den som enligt 10 kap. miljöbalken är ansvarig för utredning, avhjälpande eller kostnader, alternativt av den som tillsynen riktas mot. Enligt 3 § kan nämnden för varje kalenderår (avgiftsår) justera timtaxan med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges Kommuners och Landstings webbplats i oktober månad. Utgångspunkt för indexuppräkningsindex är oktober månad år 2020. Timavgiften för 2020 är 1 040 kr och från år 2021 indexuppräknas timavgiften med basår 2020.

Tillsynsbegreppet i miljöbalken innefattar alla typer av åtgärder, som

tillsynsmyndigheterna har rätt att vidta och ibland också är skyldiga att vidta, i syfte att säkerställa att miljöbalkens mål och grundläggande bestämmelser efterlevs. Tillsynen är förebyggande, kontrollerande och uppföljande. Vid handläggning av ett tillsynsärende krävs såväl förberedelsearbete som efterarbete, till exempel vid inläsning av ärende, kontakt med part, inspektion, sammanställning och bedömning av information samt beslutsskrivning. För dessa åtgärder har nämnden rätt att ta ut avgift enligt ovan nämnda taxa.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att enligt vad som redogjorts för ovan kan klaganden i egenskap av ägare till aktuell fastighet inte anses vara primärt ansvarig för avhjälpande av den av nämnden uppgivna miljöskadan enligt bestämmelserna i 10 kap. MB. Han kan därmed åtminstone inte anses ha de rättsliga möjligheterna till avhjälpande av den uppgivna miljöskadan och är därför inte att betrakta som verksamhetsutövare. Därmed borde han inte heller bli ansvarig för att betala tillsynsavgiften (jfr t.ex. MÖD 2005:64 och MÖD 2010:23).

Emellertid framgår av 19 § kommunens taxa att avgift för tillsyn över miljöskador inte endast ska betalas av den som enligt 10 kap. MB är ansvarig för bl.a. avhjälpande, utan att även den som tillsynen riktas mot kan påföras sådan tillsynsavgift. Då klaganden äger aktuell fastighet, samt enligt vad som framkommit av utredningen i ärendet inte kan anses ha varit omedveten om att det tidigare bedrivits fiskodlingsverksamhet på fastigheten, finner länsstyrelsen att det i detta fall åtminstone inte kan anses orimligt att betrakta klaganden som ansvarig för aktuell tillsynsavgift genom att nämnden riktat tillsynen mot honom. Länsstyrelsen har här även beaktat att syftet med att ta ut tillsynsavgift är att ersätta kommunen för de kostnader som uppstår i samband med tillsynen.

Mot bakgrund av ovanstående finner länsstyrelsen att nämnden haft möjlighet att rikta aktuell tillsynsavgift mot klaganden. En sådan avgift för tillsyn över miljöskador som nu är i fråga måste vidare enligt länsstyrelsens mening anses kunna tas ut oavsett om en sådan föroreningskada som avses i 10 kap. 1 § MB kan konstateras föreligga eller inte, eftersom det är fråga om avgift som påförs den som tillsynen i fråga riktats mot och det i detta fall inte kan anses vara fråga om en uppenbart ogrundad tillsyn (jfr t.ex. MÖD:s dom den 12 februari 2019 i mål nr M 4570-18).

Det har i övrigt inte framkommit något som visar att tillsynsavgiften beräknats på felaktigt sätt eller att den nedlagda handläggningstiden framstår som orimlig sett till vilka handläggningsåtgärder som vidtagits. Det har vidare inte kommit fram några särskilda skäl att eftersänka eller sätta ned avgiften i detta fall. Sammantaget har nämnden därmed haft fog för att påföra klaganden aktuell tillsynsavgift. Överklagandet ska därför avslås i denna del.

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, se nedan.

Beslutet har fattats av länsassessor John Andric med länsassessor Martin Nyberg som föredragande, båda rättsenheten.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till:

Sjöbo kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska ni skriva till Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Rättsenheten, 205 15 Malmö.

Av överklagandet ska framgå vilket beslut ni överklagar (ange diarienummer) och hur ni vill att beslutet ska ändras. Ni bör också tala om varför ni anser att beslutet ska ändras. Uppge namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress. Om ni har handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning bör ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Överklagande från part som företräder det allmänna ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning. Om förenklad delgivning tillämpas gäller istället de regler som informerats om i samband med bekräftelsen på överklagandet.

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni kontakta Länsstyrelsen, tfn 010-224 16 60 (exp.).

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5240-21

PARTER

Klagande

Sjöbo kommun, Samhällsbyggnadsnämnden
275 80 Sjöbo

Motpart

J.L.

Ombud: A.W.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut från den 28 september 2021 i ärende nr 505-13746-2021, se bilaga 1

SAKEN

Avgift för tillsyn över före detta fiskodlingsverksamhet

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) beslutade den 2 mars 2021, med diarienummer MILSK.2018.752, att J.L. ska betala en avgift på 3 120 kronor för tillsyn av en före detta fiskodlingsverksamhet på fastigheten X i Sjöbo kommun.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Skåne (länsstyrelsen), som i beslut den 28 september 2021, med diarienummer 505-13746-2021, upphävde nämndens beslut.

Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas. Till stöd för sin talan har nämnden anfört i huvudsak följande.

Skälet till länsstyrelsens beslut är att länsstyrelsen inte anser att J.L., i sin egenskap av fastighetsägare, kan ha varit rätt adressat för beslutet om tillsynsavgift, och inte heller rätt adressat för det föreläggande som ligger till grund för tillsynsavgiften. Orsaken är att det hade förflutit för kort tid (ca. 8 månader) sedan den sista verksamhetsutövaren (Borg aqua i Sthlm AB) gått i konkurs när nämnden förelade fastighetsägaren. Länsstyrelsen har bedömt att det i stället får anses ha funnits en möjlighet för nämnden att, vid tidpunkten för föreläggandet, rikta krav och därmed tillsynsavgiften mot Borg aqua i Sthlm AB:s konkursbo i egenskap av verksamhetsutövare.

Nämnden anser att fastighetsägaren är rätt adressat för beslutet om föreläggande, som togs i december 2020 och ca. 8 månader efter konkursen. Mer information om ansvarsutredningen framgår av föreläggandet. Konkursen avslutades i augusti 2021 utan utdelning. Länsstyrelsen har vidare blandat ihop likvidation och konkurs och har inte heller kunnat förklara skillnaden för nämnden.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för prövningen

Av handlingarna i målet framgår det att nämnden den 16 december 2020 riktat ett föreläggande mot J.L. avseende utförande av en miljöteknisk undersökning av sedimenten i de tre dammarna på fastigheten X i Sjöbo kommun. Av föreläggandet framgår att en avgift kommer att debiteras för handläggning av ärendet samt att beslut om tidredovisning och faktura kommer att skickas separat när ärendet har avslutats. Föreläggandet har vad mark- och miljödomstolen erfar inte överklagats. Beslutet som har överklagats är beslutet om debitering för tillsyn och det är således detta beslut som är föremål för mark- och miljödomstolens prövning.

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Efter genomgång av handlingarna i målet, finner mark- och miljödomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort. Vad nämnden anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 juli 2022.

Lena Pettersson

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.

Kontakt
Rättsenheten
010-224 16 60 (exp)

J.L.
~~Ombud~~: A.W.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:2

INKOM: 2021-10-19
MÅLNR: M 5240-21
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut om tillsynsavgift på fastigheten X i Sjöbo kommun

Beslut

Länsstyrelsen avvisar yrkandet om skadestånd.

Länsstyrelsen upphäver det överklagade beslutet.

Redogörelse för ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun beslutade den 2 mars 2021 att J.L. ska betala en avgift på 3 120 kr för tillsyn av en före detta fiskodlingsverksamhet på den rubricerade fastigheten.

J.L. har överklagat beslutet. Nämnden har yttrat sig med anledning av överklagandet.

Skäl för beslutet

Enligt 27 kap 1 § miljöbalken (1998:808), MB, får kommunfullmäktige meddela föreskrifter om avgifter för kommunal myndighets kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU:s förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde.

Kommunfullmäktige i Sjöbo kommun antog den 26 februari 2020 (§ 14) taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område, vilken trädde i kraft den 1 april

2020. Enligt 1 § taxan gäller taxan avgifter för Sjöbo kommuns kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller bestämmelser meddelade med stöd av balken eller med anledning av EU:s bestämmelser inom miljöbalkens tillämpningsområde. Utöver avgift för prövning eller anmälan, kan nämnden komma att ta ut avgift för tillsyn för den verksamhet eller åtgärd prövningen eller anmälan avser enligt vad som anges i denna taxa. Enligt 2 § är vid tillämpningen av denna taxa timtaxan 1 040 kronor per hel timme handläggningstid. Enligt 4 § tar nämnden ut avgifter enligt taxan bl.a. för handläggning och andra åtgärder vid tillsyn. Av 6 § framgår att i de fall då nämnden tar ut timavgift i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden tas avgift ut för varje påbörjad halvtimme nedlagd handläggningstid. Av 7 § framgår att nämnden inte tar ut avgifter enligt taxan bl.a. för handläggning av klagomål som visar sig vara ogrundade och inte kräver någon utredning och där verksamhetsutövaren samtidigt har uppfyllt kravet på egenkontroll inom det område som klagomålet avser. Enligt 8 § får nämnden, om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning, tillsynsbehov, nedlagd handläggningstid eller övriga omständigheter, sätta ner eller efterskänka avgifter enligt taxan. Av 19 § framgår att avgift för övrig tillsyn ska betalas av den som driver eller tänker driva verksamheten eller vidta åtgärden.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Skadeståndsanspråk

Klaganden har yrkat att skadestånd ska utgå på grund av att kommunen gett vilseledande samt utelämnat information i samband med köpet av fastigheten. Frågor om skadestånd är dock av civilrättslig karaktär och prövas av allmän domstol. Länsstyrelsen kan därför inte vid överprövning av beslut om tillsynsavgift lagligen ta ställning till denna fråga. Yrkandet om skadestånd ska därför avvisas.

Tillsynsavgift

Tillsynsbegreppet i miljöbalken innefattar alla typer av åtgärder, som tillsynsmyndigheterna har rätt att vidta och ibland också är skyldiga att vidta, i syfte att säkerställa att miljöbalkens mål och grundläggande bestämmelser efterlevs. Tillsynen är förebyggande, kontrollerande och uppföljande. Vid handläggning av ett tillsynsärende krävs såväl förberedelsearbete som efterarbete, t.ex. inläsning av ärende, kontakt med part, inspektion, sammanställning och bedömning av information samt beslutsskrivning. För dessa åtgärder har nämnden rätt att ta ut avgift enligt den ovan nämnda taxan.

Av handlingarna i ärendet framgår att nämnden har genomfört tillsyn av en f.d. fiskodlingsverksamhet på fastigheten. Handläggningen av tillsynsärendet som legat till grund för aktuell avgift har bestått i att skriva beslut om föreläggande avseende

miljöteknisk undersökning och provtagning som riktats till klaganden. Handläggningstiden har uppgått till 3 timmar.

Klaganden har bl.a. fört fram att kommunen lämnat felaktig information till honom i samband med köpet av fastigheten och utelämnat information om problemen med tomten, något som kan bekräftas av chefen för kommunens miljö- och byggavdelning. Han har själv fått ta prover på fastigheten och bekosta detta. Det går en underjordisk källa från en å längre bort som mynnar ut i deras damm, varifrån sediment kan drivas med.

Av utredningen framgår att det på fastigheten bedrivits fiskodling sedan slutet av 1980-talet och fram till 2013/2014. I juni 2017 såldes fastigheten till klaganden och var då alltjämt klassad som en fiskodling med tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Tillstånd innehades av den senaste verksamhetsutövaren Vattenbruket i Öved AB. Detta tillstånd upphävdes av länsstyrelsen i mars 2018. Nämnden har därefter förelagt Vattenbruket i Öved AB vid vite att inkomma med provtagningsplan och genomföra en undersökning av mark, sediment och vatten vid aktuell f.d. fiskodling. Vattenbruket i Öved AB har sedermera övertagits av bolaget Borg aqua i Sthlm AB, varför nämnden bedömt detta bolag som ansvarigt och rätt adressat för föreläggandet. Nämnden har även ansökt om utdömmande av vite hos mark- och miljödomstolen, varvid domstolen funnit att Borg aqua i Sthlm AB ska betala vite. Borg aqua i Sthlm AB gick i maj 2020 i konkurs, utan att någon provtagning skett i enlighet med föreläggandet. Nämnden har i motiveringen till nu aktuellt beslut om föreläggande som riktats till klaganden bl.a. angett att det är klaganden i egenskap av fastighetsägare, samt då han avser att bebygga fastigheten med bostad, som får anses ha ett ansvar för att utföra aktuella undersökningar när det inte längre finns någon verksamhetsutövare. Föreläggandet har enligt motiveringen grundat sig på att fiskodlingsverksamheten som tidigare bedrivits på fastigheten kan innebära risk för olägenheter för människors hälsa och miljön men att det ännu inte utretts huruvida sådan risk föreligger. Beslutet fattades bl.a. med stöd av 26 kap. 22 § MB. Enligt den nämnda bestämmelsen är en verksamhetsutövare eller den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från en verksamhet skyldig att utföra sådana undersökningar som behövs för tillsynen. En förutsättning för att krav på utredningsåtgärder ska kunna ställas är att det kan befaras att en pågående eller tidigare bedrivna verksamhet medför olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Det får anses klarlagt i ärendet att det på aktuell fastighet tidigare har bedrivits fiskodlingsverksamhet. Omständigheterna är enligt länsstyrelsens bedömning sådana att det kan befaras att denna verksamhet kan ge upphov till olägenheter för människors hälsa eller miljön. Förutsättningarna för att utfärda ett föreläggande enligt 26 kap. 22 § MB är därmed i sig uppfyllda. För att ett sådant föreläggande ska kunna riktas mot klaganden i egenskap av fastighetsägare krävs dock även att han har

ett ansvar för avhjälpande av de eventuella föroreningsskador som kan finnas på fastigheten.

I första hand är det den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet som bär ansvaret för att avhjälpande skador som verksamheten har orsakat. En fastighetsägares ansvar för avhjälpande av föroreningskador är enligt 10 kap. 3 § MB subsidiärt i förhållande till verksamhetsutövarens ansvar. Det innebär att en fastighetsägare endast kan hållas ansvarig så länge det inte finns någon nuvarande eller tidigare verksamhetsutövare. Verksamhetsutövarens ekonomiska ställning saknar betydelse för frågan om ansvarets placering (se t.ex. MÖD 2011:1).

Med hänvisning till reglerna om fortsatt likvidation i 25 kap. 44 § aktiebolagslagen (2005:551), fann Mark- och miljööverdomstolen, MÖD, i rättsfallet MÖD 2011:1 att det även efter det att en likvidation hade avslutats går att rikta krav mot bolaget som verksamhetsutövare. I målet var verksamhetsutövaren i likvidation vid tiden för handläggningen i tillsynsmyndigheten, varefter likvidationen avslutades i oktober 2009 under handläggningen vid mark- och miljödomstolen och MÖD därefter meddelade sin dom i januari 2011. I MÖD 2016:22 konstaterade MÖD att det vid tiden för domstolens avgörande, i december 2016, inte längre fanns något bolag som ansvaret kunde riktas mot. I målet hade de aktuella bolagen avslutats genom konkurs och likvidation mellan åren 1999 och 2005. I MÖD:s avgörande i mål nr M 12294–18 hade ca 10 år förflutit mellan det att den senaste verksamhetsutövaren gått i konkurs och tillsynsmyndigheten utfärdade ett föreläggande om miljöteknisk undersökning på fastigheten mot fastighetsägaren med stöd av 26 kap. 22 § MB. MÖD fann att så pass lång tid hade förflutit att fastighetsägarens subsidiära ansvar enligt 10 kap. 3 § MB fick anses ha inträtt, varför tillsynsmyndigheten haft fog för att rikta föreläggandet mot denne.

Vad gäller aktuellt ärende konstateras att likvidationen för den tidigare verksamhetsutövaren Borg aqua i Sthlm AB avslutades i april 2020. Det har således endast förflutit ca 8 månader från det att den senast kända verksamhetsutövaren gått i konkurs till det att aktuellt föreläggande enligt 26 kap. 22 § MB riktats mot klaganden i egenskap av fastighetsägare. Med hänsyn härtill samt mot bakgrund av vad som ovan anförts bedömer Länsstyrelsen att det får anses ha funnits en möjlighet för nämnden att vid tidpunkten för föreläggandet rikta krav mot Borg aqua i Sthlm AB i egenskap av verksamhetsutövare. Nämnden har därmed saknat grund för att rikta föreläggandet mot klaganden i sin egenskap av fastighetsägare.

Vad därefter avser frågan om klaganden i sin egenskap av fastighetsägare kan anses ha varit rätt adressat för det nu aktuella överklagade beslutet om tillsynsavgift, konstateras att avgift för tillsyn enligt taxan ska betalas av den som bedriver den aktuella verksamheten. Det är alltså den som är att betrakta som verksamhetsutövare, och därmed är ansvarig för att vidta åtgärder för att hindra

eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, som också är ansvarig för att betala tillsynsavgiften. Begreppet verksamhetsutövare är inte definierat i miljöbalken utan frågan om vem som ska betraktas som verksamhetsutövare har överlämnats till rättstillämpningen. I praxis har den som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta åtgärder mot störningar och olägenheter ansetts vara verksamhetsutövare (se t.ex. MÖD 2005:64 och MÖD 2010:23).

Eftersom nämnden bedömts sakna stöd för att rikta föreläggandet som legat till grund för det överklagade beslutet om tillsynsavgift mot klaganden i egenskap av fastighetsägare kan han därmed i vart fall inte anses ha de rättsliga möjligheterna att vidta aktuella åtgärder enligt föreläggandet. Han är således inte betraktas som verksamhetsutövare i miljöbalkens mening och nämnden har därför inte haft fog för att rikta beslutet om tillsynsavgift mot klaganden. Vad som i övrigt anförts medför ingen annan bedömning. Det överklagade beslutet ska därför upphävas.

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, se nedan.

Beslutet har fattats av länsassessor John Andric med länsassessor Martin Nyberg som föredragande, båda rättsenheten.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till:

Sjöbo kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

§54

Ärendenr MILSK.2018.752

Markprovtagning och eventuell sanering av avloppsanläggning efter fiskodlingsverksamheten - X

Samhällsbyggnadsnämndens beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar förelägga J.L. att följa nedanstående punkter 1,2 och 3:

1. **Senast fyra månader** efter delgivningen av detta beslut ska arbete påbörjas med att åtgärda den höga fosforhalten i sedimenten i damm 3 (se karta i bilaga 1) på fastigheten X.
  - Som åtgärds mål gäller att sediment i damm 3 inte ska överstiga total-fosforhalt på 600 mg/kg TS.
  - I samband med genomförandet ska miljökontroll i form av provtagning utföras av oberoende sakkunnig med erfarenhet av avhjälpande och provtagning av förorenad mark.
  - Samtliga analyser ska utföras på ackrediterat laboratorium.
2. Avhjälpande åtgärder ska föregås av anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälan ska inkomma till Samhällsbyggnadsnämnden **senast sex veckor innan åtgärderna påbörjas**. Anmälan ska minst innehålla följande:
  - Genomförandebeskrivning avseende avhjälpande åtgärder
  - En beskrivning av planerad miljökontroll (provtagning, analyser etc). Syftet med miljökontrollen är att genom provtagning eller motsvarande säkerställa att uppsatt åtgärds mål uppnåts.
  - Hur avfall i form av förorenade sediment kommer att hanteras.
3. Resultatet av avhjälpande åtgärder ska sammanställas i en rapport som beskriver genomförandet och resultat från utförd miljökontroll. Rapporten ska på ett tydligt sätt redovisa analysresultat i förhållande till uppsatt åtgärds mål. Även kompletta analysrapporter utfärdade av ackrediterat laboratorium ska redovisas. **Senast sex månader** efter delgivning av detta beslut ska rapporten vara samhällsbyggnadsnämnden tillhanda.

Föreläggandet har beslutats med stöd av 26 kap 9, 21 och 22 §§, 1 kap 1 §, 2 kap 1, 2, 3, 7 och 8 §§, 5 kap 3 § och 10 kap 4 § Miljöbalken (1998:808) samt med hänvisning till 28 § i förordningen (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Avgift

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar också att ta ut en timavgift å 1062 kr per hel timme (halv timme debiteras) för miljöenhetens tillsyn, handläggning inklusive administration i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad taxa (§ 14/20). Tidsredovisning nedan där tidposter med status "debiteras" kommer debiteras J.L, dvs totalt 9,5 timmar x 1062 kr = 10 089 kr (tiotusen åttionio kronor). Faktura skickas separat.

Datum	Redovisningstext	Aktivitet/skede	Status	Tid (timmar)
2021-03-16	Granskning av PM, e-post konsult	03.0 Beslut	Debiteras	1,00
2021-03-31	Handläggning, överklagan av beslut om debitering		Ej debiterbar	1,50

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2021-04-21	Handläggning, telefonsamtal med VU,	03.5 Överklagat	Debiteras	0,50
2021-05-06	Handläggning, forts. granskning PM och påbörjade tjänsteskrivelse föreläggande	02.4 Tjänsteskrivelse	Debiteras	1,00
2021-05-14	Handläggning, tjänsteskrivelse föreläggande	02.4 Tjänsteskrivelse	Debiteras	0,50
2021-05-17	Handläggning, tjänsteskrivelse föreläggande	02.4 Tjänsteskrivelse	Debiteras	1,00
2021-05-18	Handläggning, tjänsteskrivelse föreläggande och redovisning arbetsutskott	02.4 Tjänsteskrivelse	Debiteras	1,00
2021-05-19	Handläggning, förslag till beslut föreläggande efter redovisning arbetsutskott, ansvarsutredning, faktainhämtning lantmäteriet	02.4 Tjänsteskrivelse	Debiteras	4,50
SUMMA				9,50

Sammanfattning

En miljöteknisk undersökning har visat det är hög fosforhalt i sedimenten i botten på damm 3 på X. Dammen har varit en del av den nedlagda fiskodlingen. Samhällsbyggnadsnämnden förelägger att sediment med höga fosforhalter ska avlägsnas från dammen, så att halten i kvarvarande sediment inte överstiger halten i omgivande jord.

Bakgrund, beskrivning av ärendet

På fastigheten har det bedrivits fiskodling fram till 2014. Fastigheten förvärfas i oktober 2009 av AB Ekofisk i Öved (org.nr 556786-9093) och drev fiskodlingsverksamhet. Huvudägare/styrelseordförande var F.B. Verksamheten bytte sedan namn till

Vattenbruket i Öved AB (org.nr 556909-4666) där F.B. var huvudägare/styrelseordförande.

I juni 2017 såldes fastigheten till nuvarande fastighetsägare. Fastigheten var då fortfarande klassad som en fiskodling, med tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Det var först i mars 2018 som länsstyrelsen upphävde tillståndet efter begäran från den senaste verksamhetsutövaren Vattenbruket i Öved AB, som hade tillståndet.

Eftersom verksamheten avslutats förelade samhällsbyggnadsnämnden i juni 2018 Vattenbruket i Öved AB (org.nr 556909-4666) om att genomföra miljöteknisk undersökning av mark och vatten vid den f.d. fiskodlingen på X. Föreläggandet följdes inte och därför beslöt nämnden i december 2018 om ett nytt föreläggande med vite.

Företaget bytte under hösten 2018 namn till Borg aqua i Sthlm AB (med samma org.nr 556909-4666 som Vattenbruket i Öved AB). Borg aqua i Sthlm AB var ett dotterbolag till ett huvudbolag där F.B. var styrelseordförande. Nämnden bedömde därför Borg aqua i Sthlm AB som ansvarig och rätt adressat för beslutet. Därefter begärde nämnden några gånger att mark- och miljödomstolen skulle döma ut vitet. Så skedde också, men i maj 2020 fick samhällsbyggnadsnämnden veta att Borg aqua i Sthlm AB har gått i konkurs, utan att någon provtagning skett.

Det har funnits tre dammar (avloppsanläggning) som har varit en del av den f.d. fiskodlingen på fastigheten X. Dammarna är lokaliserade nedströms fiskodlingen och har därför belastats med kväve och fosfor från verksamheten. Damm 1 är nu igenväxt med bl a björkar och annan växtlighet.

Samhällsbyggnadsnämnden förelade (beslut daterat 2020-12-15, postIDnr 426228, Dnr

MILSK.2018.752.) fastighetsägaren J.L. att analysera kväve- och fosforhalten i sedimenten i de tre dammarna. Denna undersökning har gjorts av Miljöfirman på uppdrag av J.L. och hans kontaktperson (och pappa) A.W. Föreläggandet följdes och en sammanställning och utvärdering av provtagningsresultaten inkom till samhällsbyggnadsnämnden 2021-03-15 genom "*PM Provtagning av sediment i dammar inom kv X, i Sjöbo*" daterat 2021-03-15.

Fastighetsägarens pappa, A.W. ringde miljöenheten 2021-04-21. Han fungerar som kontaktperson till fastighetsägaren J.L. Miljöenheten informerade då att samhällsbyggnadsnämnden kommer att förelägga fastighetsägaren om att vidta åtgärder avseende sedimentet i damm 3 med förhöjd fosforhalt som en följd av tidigare föreläggande (beslut 2020-12-15).

Resultat av provtagningen och efterföljande riskbedömning

Kväve i damm 1, 2 och 3 och fosfor i damm 1 och 2

Enligt riskbedömning som presenteras i "*PM Provtagning av sediment i dammar inom kv X, i Sjöbo*" framgår följande:

Halterna av kväve bedöms som relativt låga i dammarna vid jämförelse med referensprovet. Damm 2 har relativt låg fosforhalt. Damm 1 har något förhöjd fosforhalt, men eftersom dammen är igenvuxen med bl a träd så utgör dammen inga risker för miljön. Regnvatten som infiltrerar i damm 1 rinner vidare till damm 2 och eftersom halterna i damm 2 är låga så anses damm 1 ej påverka damm 2 i någon större omfattning.

Fosfor i damm 3

Enligt riskbedömning som presenteras i "*PM Provtagning av sediment i dammar inom kv X, i Sjöbo*" framgår följande:

Damm 3 har en fosforhalt på 2290 mg/kg TS medan referensprovet, från omgivande jord är 582 mg/kg TS. Åkermark har normalt sett 200-800 mg/kg fosfor medan halter under 1000 mg/kg sediment anses vara opåverkad. Damm 3 anses vara påverkad.

Fosforhalten har inte någon större betydelse för miljön vilket motiveras med att endast ca 11 % av tillskottet av fosfor och kväve kommer från Torpsbäcken till Vombsjön. Då Torpsbäcken är relativt lång (15 km) genom ett jordbruksområde så är tillskottet till Torpsbäcken från dammarna inom nu undersökt område av mindre mängd. Därmed bedöms riskerna för Vombsjön avseende kväve och fosfor från dammarna vara relativt låga.

Motivering till beslut

Senaste verksamhetsutövaren som bedrev fiskodling var Vattenbruket i Öved AB (org.nr 556909-4666). Verksamheten bytte hösten 2018 namn till Borg aqua i Sthlm AB. Samhällsbyggnadsnämnden hade sommaren 2018 förelagt verksamheten att genomföra miljöteknisk undersökning av mark och vatten avseende den f.d. fiskodlingen på X. Föreläggandet följdes inte och därför förelades verksamheten med vite och sedan dömde mark- och miljödomstolen ut vitet. Våren 2020 gick Borg aqua i Sthlm AB i konkurs, utan att någon provtagning skett. Fastigheten var klassad som en fiskodling, med ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet, när den köptes 2017 av nuvarande fastighetsägare J.L. Samhällsbyggnadsnämnden bedömer därmed att ansvaret har gått över till fastighetsägaren.

Samhällsbyggnadsnämnden håller inte med om att den förhöjda fosforhalten i damm 3 endast har en obetydlig påverkan på miljön och i synnerhet vattenförekomsterna nedströms. Det finns en risk för vattenförekomsterna nedströms med bl.a. Vombsjön (eutrof sjö och dricksvattentäkt till Malmö- och Lundregionen) förorenas och därför behöver risken elimineras. Förorening av fosfor som är ett

näringsämne leder till övergödning och därmed algblomning/cyanobakterier vilket i sin tur ökar risken för algtoxiner. Toxiner hör inte hemma i en dricksvattentäkt.

Samhällsbyggnadsnämnden bedömer därför att det finns ett åtgärdsbehov för att avhjälpa påvisat förhöjd fosforhalt. Det finns inga riktvärden för att klassificera halten av kväve (N) eller fosfor (P) i sjöar och vattendrag. Dock framgår av PM att fosfor från fiskodlingen har en påverkan på Vombsjön. Fosforhalten i sedimentet i damm 3 enligt PM är 2290 mg/kg TS medan i referensprovet var halten 582 mg/kg TS. Samhällsbyggnadsnämnden gör därför bedömningen att fosforhalten i damm 3 är förhöjd och därmed har en negativ påverkan på vattenförekomster nedströms.

Resultat från utförd provtagning i omgivande jord på fastigheten visar en fosforhalt på 582 mg/kg TS. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det provresultatet avrundat till 600 mg/kg TS ska gälla som referens för vad fosforhalten i sedimentet i damm 3 inte får överstiga.

Samhällsbyggnadsnämnden bedömer att det är MKN vatten (och försiktighetsprincipen) som ska vara styrande. MKN vatten innebär att status i vattenförekomster inte i något avseende får försämrats. Inga åtgärder/verksamheter får företas/bedrivas som kan påverka möjligheten att nå god status eller försämrats befintlig status. Varje enskild parameter (ämne) ska bedömas var för sig - t.ex. fosfor. God status i vattenförekomster ska uppnås till år 2021 eller 2027. Även att inte vidta åtgärder (vilket föreslås i "PM - Provtagning av sediment i dammar inom kv X, i Sjöbo" daterat 2021-03-15) räknas som en åtgärd, vilken påverkar vattenförekomsterna så att God status inte uppnås. Alltså bedömer samhällsbyggnadsnämnden att dammarna inte får bidra till ökad tillskott av fosfor i omkringliggande ytvattenförekomster så som bäck och sjö.

Sammanfattningsvis bedömer samhällsbyggnadsnämnden att det finns ett tillräckligt starkt åtgärdsbehov för att avhjälpa påvisat förhöjd fosforhalt i damm 3. I ett första skede ska anmälan om avhjälpan åtgärder upprättas och inlämnas till samhällsbyggnadsnämnden. Med avhjälpan avses enligt 10 kap 1 § miljöbalken utredning, efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningskada eller en allvarlig miljöskada.

Samhällsbyggnadsnämnden har gjort en skälighetsbedömning enligt 2 och 10 kap. och en rimlighetsavvägning enligt 2 kap 7§ miljöbalken och bedömer att nyttan av de åtgärder som förelagts i detta beslut överväger de kostnader som kan uppkomma som följd av föreläggandet.

Lagstiftning

Miljöbalken (SFS 1998:808)

Enligt 1 kap 1 § syftar bestämmelserna i miljöbalken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Enligt 2 kap 1 § När frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön. I kapitel 2 avses med åtgärd en sådan åtgärd som inte är av försumbar betydelse i det enskilda fallet.

Enligt 2 kap 2 § ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Enligt 2 kap 3 § ska den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap 7 § gäller kraven i 2 kap 2-5 §§ och 6 § första stycket i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Enligt 2 kap 8 § ska alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvara till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap. I den mån det föreskrivs i denna balk kan i stället skyldighet att ersätta skadan eller olägenheten uppkomma.

Enligt 5 kap 3 § ansvarar myndigheter och kommuner för att miljö kvalitetsnormer följs. Kommunen ska därmed i enlighet med 26 kap 9 § MB se till miljö kvalitetsnormerna för vatten följs. Kommunen har ett ansvar att se till att Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten i de åtgärder som åligger kommunerna följs.

Enligt 10 kap 4 § ska den som är ansvarig för att avhjälpa en föroreningsskada i skälig omfattning utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön.

Enligt 26 kap 9 § MB får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas.

Enligt 26 kap 21 § MB får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet som det finns bestämmelser om i MB eller föreskrifter som meddelats med stöd av MB att till myndigheten lämna de upplysningar och uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen.

Enligt 26 kap 22 § är den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

Förordning (SFS 1998:899): om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 28 § är det förbjudet att utan anmälan till tillsynsmyndigheten vidta en avhjälpandeåtgärd med anledning av en föroreningsskada i ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en

anläggning enligt 10 kap. miljöbalken, om åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna och denna risk inte bedöms som ringa.

Bilagor:

1. Information om hur man överklagar – besvärshänvisning.
2. Karta på fastigheten som visar de tre dammarna.

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen Skåne, se bifogad information

Hur man överklagar till länsstyrelsen

Du har rätt att överklaga beslutet inom tre veckor från att du fått det.

Gör så här:

- Skriv och tala om vilket beslut du vill överklaga (ange beslutets ärendenummer och dess datum)
- Skriv ditt namn, organisations- eller personnummer, adress och telefonnummer.
- Tala om varför du tycker att beslutet är fel
- Tala om hur du vill att beslutet ska ändras
- Underteckna brevet
- Skicka med eventuella handlingar eller annat material som stödjer din överklagan

Skicka överklagan till:

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN
SJÖBO KOMMUN
275 80 SJÖBO

Det är viktigt att överklagan skickas in **inom tre veckor**. Har överklagandet skickats in i rätt tid kommer det att skickas vidare till länsstyrelsen. Innan dess har Samhällsbyggnadsnämnden själv rätt att eventuellt ompröva beslutet på det sätt du har begärt.

Har du frågor? Kontakta kommunen på 0416-270 00.